

Incidenten met betrekking tot ronselen van ondersteuningsverklaringen en volmachten in 2006 en 2007

Tweede bijlage bij het advies van de Kiesraad over voorkoming en sanctionering ronselen ondersteuningsverklaringen en volmachten

Bij de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2006 deed zich een geval voor van het ronselen van ondersteuningsverklaringen. In Arnhem kocht de lijsttrekker van de Centrum Democraten daklozen om. In ruil voor tien euro legden de daklozen ondersteuningsverklaringen af voor zijn partij. De burgemeester van Arnhem deed aangifte tegen de lijsttrekker. Bijna alle adressen op de ondersteuningsverklaringen bleken ook hetzelfde adres: dat van de Sociale Dienst in Arnhem.¹ Op 13 december 2006 veroordeelde de politierechter van de rechtbank Arnhem de lijsttrekker tot drie maanden celstraf, waarvan twee maanden voorwaardelijk.² De lijsttrekker ging hiertegen in beroep, op 9 juli 2007 verklaarde het Gerechtshof in Arnhem de verdachte schuldig en besloot een celstraf op te leggen van vier maanden, waarvan twee maanden voorwaardelijk.³ Het hof motiveerde deze straf als volgt:

Het hof heeft bij de straftoemeting in het bijzonder in aanmerking genomen - en vindt daarin de redenen die tot de keuze van een deels onvoorwaardelijke vrijheidsstraf van na te melden duur leiden - dat verdachte als (potentieel) lijsttrekker en voorzitter van een politieke partij misbruik heeft gemaakt van kwetsbare, zwakkere personen. Verdachte kon niet voldoende ondersteuningsverklaringen krijgen voor zijn partij en heeft vervolgens onder meer daklozen - veelal tegen betaling - weten te brengen tot het plaatsen van hun handtekening op de ondersteuningslijst van de Centrum Democraten. Deze mensen waren echter niet op de hoogte van de doelstellingen van deze partij en hebben verklaard dat als zij dit wel geweten hadden, niet getekend zouden hebben. De deels onvoorwaardelijke vrijheidsstraf zal opgelegd worden om verdachte te weerhouden bij toekomstige verkiezingen op gelijke wijze ondersteuningsverklaringen te verkrijgen.

In de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2006 heeft een 74-jarige inwoner van gemeente Maasdriel ruim 400 volmachtbewijzen verzameld om een familielid aan een raadszetel te helpen. Toen bleek dat een VVD-raadslid opmerkelijk veel voorkeursstemmen bij volmacht had gekregen, verzocht de burgemeester om een onderzoek dat resulteerde in een aanhouding. Terwijl de man van deur tot deur bij kiezers aanklopte, deelde hij doosjes champignons uit. Overigens zouden ook andere partijen in de betreffende gemeente volmachtstemmen hebben geronseld.⁴ In Maasdriel blijkt het jarenlang de gewoonte te zijn geweest om stemmen te regelen in ruil voor geld of goederen. Gemiddeld kwam het in de Gelderse gemeente vier keer zo vaak voor als

¹ 'Cel voor kiesfraude CD Arnhem', Reformatorisch Dagblad, 3 januari 2007.

² Rechtbank Arnhem, sector strafrecht, politierechter, parketnummer 05/520306-06.

³ LJN: BA9085, Gerechtshof Arnhem, 21-005245-06, 9 juli 2007.

⁴ 'Op mijn stem zit geen winstogmerk', Brabants Dagblad, 8 maart 2006.

in de rest van het land. Dit jaar bleek dat 18 procent van de stemmen bij volmacht was uitgebracht, terwijl dat landelijk maar 9 procent bedroeg.⁵ De ronselaar is veroordeeld tot het betalen van een boete van 300 euro.

In februari 2007 heeft de kantonrechter te Roermond een gemeenteraadslid uit Weert veroordeeld tot een geldboete van 1.000 euro voor het ronselen van stemmen tijdens de gemeenteraadsverkiezingen in 2006.⁶ Het betreffende gemeenteraadslid had stelselmatig personen aangesproken of anderszins benaderd teneinde hen te bewegen het formulier op hun oproepingskaart, bestemd voor het stemmen bij volmacht, te ondertekenen en deze kaart af te geven. Het raadslid en zijn familie zouden huis aan huis bij met name mensen uit de Turkse en Marokkaanse gemeenschap zijn langs gegaan om kiezerspassen te vragen.

Met de Tweede Kamerverkiezingen van november 2006 in het zicht voerde radiozender Caz! een actie die voor de Kiesraad reden was om aangifte te doen van een strafbaar feit. De DJ's Timur en Ramón, van het programma Timur Open Air, verzamelden ondertekende oproepingskaarten van kiesgerechtigden die niet van plan waren om te gaan stemmen en verdeelden deze vervolgens onder extra enthousiaste kiezers. Kiezers werden opgeroepen hun oproepingskaart of stempas te ondertekenen als onderhandse volmacht en naar het radiostation te sturen. Het radiostation verdeelde daarna deze kaarten onder luisteraars die dan zelf hun naam konden invullen, zodat zij vervolgens bij volmacht konden stemmen. In totaal had Caz! 74 stempassen ontvangen en er weer 49 doorgegeven. Hoewel de twee radiomakers ervan overtuigd waren dat de actie geen kwaad kon en al helemaal niet strafbaar was, was de Kiesraad van oordeel dat hier sprake was van een vermoeden van een strafbaar feit. Volgens de Kieswet mag een stemgerechtigde een ander machtigen om namens hem een stem uit te brengen. De gemachtigde kan een volmachtstem uitsluitend tegelijk met zijn eigen stem uitbrengen en mag niet meer dan twee aanwijzingen als gemachtigde aannemen. Het stelselmatige oproepen van kiezers om hun oproepingskaart af te geven is echter strafbaar. De handelingen van het radiostation waren naar het oordeel van de Kiesraad in strijd met de artikelen Z 8 en Z 3 van de Kieswet en de Raad zag hierin voldoende aanleiding om aangifte te doen van een strafbaar feit. Bij de afweging van de vraag of wel of niet aangifte zou worden gedaan, heeft de Kiesraad laten meewegen dat de actie van radiozender Caz! een landelijke uitstraling had. Het strafbare feit beperkte zich hiermee niet tot één gemeente en kon daarmee niet onder verantwoordelijkheid van één burgemeester worden geschaard. Om deze redenen heeft de Kiesraad zich verantwoordelijk geacht hertegen op te treden en aangifte te doen. De behandeling van deze strafzaak is op dit moment nog niet afgerond.

Voorafgaand aan de Statenverkiezingen van maart 2007 berichtten de media over het ronselen van ondersteuningsverklaringen door Partij voor de Jongeren in provincie Limburg. De partij had weliswaar voldoende ondersteuningsverklaringen overgelegd, maar groot aantal van de verklaringen bleken te zijn voorzien van handtekeningen van

---

⁵ 'Handel in stemmen populair in Maasdriel', Brabants Dagblad, 6 maart 2006.

⁶ LJN: AZ8903, Sector kanton Rechtbank Roermond, 04/752219-06, 16 februari 2007.

ondersteunende burgers, die niet overeenkwamen met de handtekeningen zoals ze bij de gemeenten waar de 'ondersteuners' vandaan kwamen, geregistreerd waren.⁷ Een ondersteuningsverklaring moet worden ondertekend ten overstaan van een bevoegd ambtenaar van de gemeente waar de ondersteuner woonachtig is. Deze ambtenaar moet vervolgens ook tekenen ter vaststelling van de kiesgerechtigdheid van de ondersteuners. Naast de constatering van onjuiste handtekeningen van ondersteuners bleek dat ook de handtekeningen van deze ambtenaren in een aantal gevallen niet klopten. Van een aantal ambtenaren is komen vast te staan dat ze de verklaringen niet hadden ondertekend, terwijl wel hun handtekening eronder stond. Het vermoeden bestond dat deze handtekeningen gekopieerd waren uit andere correspondentie. De geconstateerde onrechtmatigheden waren voor de voorzitter van het hoofdstembureau reden om aangifte te doen van het vermoeden van valsheid in geschriften. Ook deze strafzaak loopt op dit moment nog.

---

⁷ Persbericht 'Partij voor de Jongeren kan in Kieskring I niet meedoen aan Provinciale Verkiezingen Limburg' van de gemeente Maastricht van 31 januari 2007, te vinden op www.maastricht.nl.